

***Young adult* literatuur in de klas**

*‘De kennis van onderbouw- en bovenbouwdocenten Nederlands over
oorspronkelijk Nederlandstalige young adult literatuur’*

Bachelorwerkstuk Nederlandse Taal en Cultuur

Sharon Hiep
S1082975

15 juni 2022

1^e beoordelaar: Dr. J. J. M. Dera

2^e beoordelaar: Drs. Linda Ackermans

Samenvatting

In dit onderzoek zijn overeenkomsten en verschillen in kennis over *young adult* literatuur tussen onderbouwdocenten en bovenbouwdocenten onderzocht. Hiervoor is gekozen omdat er in de bovenbouw aanzienlijk meer volwassenenliteratuur wordt behandeld dan in de onderbouw, zoals bijvoorbeeld te zien is op Lezen voor de Lijst (De Bibliotheek, z.d.). Daarom is het relevant om te onderzoeken of er verschillen zijn in kennis over dit genre tussen deze twee groepen docenten. Aan de hand van een enquête, gemaakt met Qualtrics, die is ingevuld door 102 respondenten, zijn de resultaten beschreven. In de conclusie vindt u de antwoorden op de hoofdvraag en de deelvragen. Tot slot wordt er in de discussie besproken wat er in een eventueel vervolgonderzoek anders zou kunnen.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inleiding	4
Theoretisch kader.....	7
Wat is <i>young adult</i> literatuur?.....	7
Hoe wordt <i>young adult</i> literatuur door docenten in het middelbaar onderwijs ontvangen?	8
Methodologie	9
Respondenten	9
Enquête	9
Verwerking van de resultaten	11
Resultaten.....	12
Welke oorspronkelijk Nederlandstalige boeken noemen participanten?	12
Bekendheid van de dertig YA-titels	14
Boeken met een nominatie of bekroning versus publieksfavoriet	17
Conclusie.....	18
Welke oorspronkelijk Nederlandstalige <i>young adult</i> romans en/of auteurs noemen bovenbouw- en onderbouwdocenten?.....	18
Welke kennis hebben onderbouw- en louter bovenbouwdocenten over de dertig geënquêteerde <i>young adult</i> titels?	18
Welke verschillen of overeenkomsten in kennis over titels die prijzen hebben gewonnen en titels die als publieksfavoriet worden bestempeld zijn er bij onderbouw- en louter bovenbouwdocenten?	19
Hoofdvraag: Hoe verhoudt de kennis over Nederlandstalige YA-literatuur van docenten Nederlands in de onderbouw zich tot die van docenten Nederlands louter in de bovenbouw?	19
Discussie	21
Bibliografie.....	22
Bijlagen	24
Bijlage 1: Afgenomen enquête	24
Bijlage 2: rapportage SPSS-analyse	29
Bijlage 3: gehele lijst met genoemde YA-titels.....	31

Inleiding

Young adult literatuur, ook wel YAL genoemd, deed sinds 2009 een intrede in Nederland; een genre in de literatuur dat gericht is op jongeren en adolescenten met thema's die jongeren aanspreken (Ros, 2010, p.9). Het is overigens niet zo dat er geen adolescentenromans geschreven werden voor 2009; deze werden wel degelijk geschreven en gepubliceerd, maar deze boeken werden nog niet gedefinieerd als *young adult*. Door boekhandels en bibliotheken wordt er veel geïnvesteerd om deze adolescentenromans aan te prijzen bij jongeren, blijkt uit een enquête die onder ruim 1800 (jeugd)bibliotheken is afgenomen: 35% van de bibliotheken heeft geïnvesteerd in een afdeling die zich richt op *young adult* boeken (Ros, 2010). Vanaf 2010 wordt er ieder jaar een aantal boeken genomineerd voor het Beste Boek voor Jongeren. Vanaf 2015 kent Nederland ook een aparte Boekenweek voor jongeren, onder de naam *3PAK* (Ackermans, 2021). In het literatuuronderwijs – met name in de onderbouw – groeit de aandacht voor dit genre. Het lezen van YAL zou moeten helpen om de kloof tussen jeugdboeken en volwassenromans te overbruggen (*Stichting lezen, z.d.*). Dit is een belangrijke functie van *young adult* literatuur, omdat jongeren de overstap tussen jeugdboeken en volwassenenliteratuur als te abrupt ervaren (Sikkema 2013; Ackermans, 2016). Daarom kan *young adult* literatuur de overgang tussen jeugdliteratuur en volwassenenliteratuur kleiner maken.

Dera (2019) deed onderzoek naar de waardering van de leeslijst in de bovenbouw van het havo/vwo op middelbare scholen en het bleek dat jeugdboeken een hogere waardering kregen dan volwassenenliteratuur. De examenleerlingen geven aan een jeugdboek vaker uit te lezen dan een roman voor volwassenen. Aan de hand van deze resultaten wordt dan ook aanbevolen om naast volwassenenliteratuur ook YAL aan te bieden in de tweede fase van het voortgezet onderwijs. Dit kan bijdragen aan het bevorderen van een positieve leeservaring bij middelbare schoolleerlingen.

De aandacht voor YAL in het literatuuronderwijs groeit aanzienlijk. In 2001 behandelde 12,1% van de docenten in de bovenbouw van het havo/vwo adolescentenliteratuur. Bij 32,4% van de bovenbouwdocenten was het toegestaan *young adult* boeken te lezen voor de lijst (Van Lierop-Debrouwer & Bastiaansen-Harks, 2005). In 2011 steeg dit enorm: 61% van de docenten havo/vwo keurt YAL-boeken voor de lijst goed. De redenen hiervoor zijn het inzetten van YAL als overbrugging tussen jeugd- en volwassenenliteratuur, het bevorderen van het leesplezier en de identificatie met personages. Vaak wordt YAL toegestaan onder de voorwaarde dat er maximaal één *young adult* boek mag worden gelezen voor de lijst. Toch geven deze bovenbouwdocenten aan dat ze *young adult* literatuur meer iets vinden voor in de onderbouw.

Het advies om adolescentenliteratuur aan te bieden in de onderbouw lijkt ietwat controversieel. In het nieuwste GfK-onderzoek, waar het leesgedrag van jongeren tussen de 12 en de 20 jaar werd onderzocht, kwam naar voren dat voornamelijk zestien- en zeventienjarigen (n=139) bekend zijn met YAL: 67% geeft aan weleens een adolescentenroman te hebben gelezen. Dit in tegenstelling tot de veertien- en vijftienjarigen (n=150) en de twaalf- en dertienjarigen (n=150) waarbij de percentages op 36% en 11% liggen. Relatief veel twaalf- en dertienjarigen geven aan dat ze YAL (nog) niet lezen, maar dit wel graag zouden willen (Peters & Van Strien, 2018, p 21).

Volgens Stichting Lezen zou er voornamelijk aandacht worden besteed aan YAL in de onderbouw van de middelbare school. Echter, de cijfers zijn tegenstrijdig. Leerlingen uit de bovenbouw lezen aanzienlijk meer YAL dan leerlingen uit de onderbouw, terwijl docenten aangeven *young adult* liever te behandelen in de gehele onderbouw van de middelbare school (Stichting Lezen, 2021).

Hoewel er onder docenten nog het nodige voorbehoud bestaat, neemt de aandacht voor *young adult* literatuur op middelbare scholen langzaam toe (Ackermans, 2016). In 2001, 2011 en 2015 zijn er door Bastiaansen-Harks en Van Lierop-Debrauwer (2005), Sikkema (2013) en Oberon (2016) onderzoeken verricht onder docenten Nederlands. Hierbij werd de stand van zaken met betrekking tot *young adult* boeken in het literatuuronderwijs onderzocht. Aan deze docenten werd onder andere gevraagd of zij YAL als literatuur beschouwen. Ook werd gevraagd of zij op de hoogte zijn en/of blijven van het aanbod. Tot slot kregen de docenten de vraag of zij YAL toestaan in de bovenbouw van het havo/vwo. De bevroegde docenten geven aan dat er een significante toename te zien is van de aanwezigheid van YAL in het voortgezet onderwijs. Toch hebben deze participanten hun twijfels over de inzet van YAL in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs; deze boeken zouden jongeren geen of te weinig mogelijkheden bieden om hun blik te verruimen. Daarnaast geven de docenten aan dat het lezen van *young adult* literatuur voorkomt dat jongeren in aanraking komen met onbekende werelden (Ackermans, 2016).

Nederland kent verschillende leesbevorderings- en boekpromotiecampagnes om jongeren aan het lezen te krijgen. Stalpers (2020, p. 45) deed onderzoek naar de ontvangst van deze campagnes en bevroeg 1036 jongeren en jongvolwassenen tussen de 12 en de 25 jaar. Hieruit blijkt dat de helft van de jongeren weet wat De Kinderboekenweek en De Boekenweek zijn: 75% van de participanten kende De Kinderboekenweek en 57% kende De Boekenweek.

In dit onderzoek wordt er gekeken naar de bekendheid van *young adult* boeken onder docenten Nederlands. Hiervoor worden onder andere boeken gebruikt die genomineerd of bekroond zijn met De prijs van de Jonge Jury en het Beste Boek voor Jongeren. Deze prijzen zijn bij jongeren over het algemeen onbekend: 20% van de jongeren kent De prijs van de Jonge Jury en slechts 5% kent het Beste Boek voor Jongeren.

In een onderzoek, mogelijk gemaakt door Stichting Lezen, is de kennis over YAL – in hun onderzoek ‘jeugdliteratuur’ genoemd – bevroegd bij docenten. In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen de opleidingsniveaus. Aan de hand van deze resultaten werd geconcludeerd dat er bij docenten die lesgeven in de bovenbouw tijdens hun eigen (leraren)opleiding minder aandacht werd besteed aan jeugdliteratuur; ruim de helft gaf aan dat jeugdliteratuur onbehandeld bleef. Ondanks dat er binnen de (leraren)opleidingen minimale aandacht wordt besteed aan jeugdliteratuur, komt 47% door middel van leermethodes Nederlands in aanraking met YAL. Ruim een derde van de respondenten komt op een andere manier in aanraking met YAL. 64% van de docenten geeft aan op de hoogte te zijn van het aanbod van jeugdliteratuur. Tot slot geeft 86% van deze docenten aan dat ze zelf *young adult* literatuur lezen, waarvan de helft aangeeft meer dan vijf adolescentenromans per jaar te lezen (Stichting Lezen, 2009, p 32-35).

Naar aanleiding van het bovengenoemde wil ik voortbouwen op de vraag tot in hoeverre de kennis over YAL van docenten Nederlands in louter de bovenbouw¹ en docenten Nederlands in de onderbouw verschilt of overeenkomt. In eerdergenoemde onderzoeken is gebleken dat er met name veel *young adult* boeken gelezen worden door leerlingen met een leeftijd die past bij de bovenbouw. Toch zijn er wel jongeren die vóór hun vijftiende al beginnen met het lezen van YAL, blijkt uit onderzoek van Peters en Van Strien (2018). *Young adult* wordt binnen Lezen voor de Lijst vaak toegestaan en behandeld binnen de leeftijdscategorie van 12-15 jaar (De Bibliotheek, z.d.). Op www.lezenvoordelijst.nl zijn 23 van de 99 werken te vinden die door uitgeverijen als jeugdboeken of *young adult* boeken zijn gepubliceerd (Sikkema, 2013).

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de kennis over oorspronkelijk Nederlandstalige *young adult* literatuur bij docenten in de bovenbouw en docenten in de onderbouw. Uit het eerdergenoemde onderzoek van Stichting Lezen (2021) blijkt dat docenten aangeven *young adult* literatuur meer iets vinden voor de onderbouw. Daarom wordt de keuze gemaakt om te onderzoeken tot in hoeverre de kennis over oorspronkelijke Nederlandstalige YAL tussen onderbouw- en louter bovenbouwdocenten overeenkomst of verschilt. Er wordt enkel naar oorspronkelijk Nederlandstalige YAL gevraagd, omdat vanaf 2007 in de eindtermen vermeld staat dat de werken die door de bovenbouwleerlingen gelezen worden oorspronkelijk moeten zijn geschreven in de Nederlandse taal (Bonset, 2007). De overeenkomsten en verschillen in kennis over YAL tussen deze twee doelgroepen worden in dit onderzoek nader geanalyseerd.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

*Hoe verhoudt de kennis over Nederlandstalige YA-literatuur van docenten Nederlands in de onderbouw zich tot die van docenten Nederlands louter in de bovenbouw?*²

Het antwoord op deze vraag wordt onderzocht aan de hand van de volgende drie deelvragen:

1. Welke oorspronkelijk Nederlandstalige *young adult* romans en/of auteurs noemen bovenbouw- en onderbouwdocenten?
2. Welke kennis hebben onderbouw- en louter bovenbouwdocenten over de dertig geënquêteerde *young adult* titels?
3. Welke verschillen of overeenkomsten in kennis over titels die prijzen hebben gewonnen en titels die als publieksfavoriet worden bestempeld zijn er bij onderbouw- en louter bovenbouwdocenten?

¹ In dit onderzoek worden twee groepen met elkaar vergeleken: docenten die enkel in de bovenbouw lesgeven en docenten die in de onderbouw lesgeven. De onderbouwdocenten geven enkel les in de onderbouw, of zowel les in de onderbouw als in de bovenbouw. Er is voor deze twee groepen gekozen, omdat er op deze manier onderzocht kan worden of er verschillen of overeenkomsten in kennis over YAL is tussen docenten die enkel de bovenbouw lesgeven en docenten die (ook) de onderbouw lesgeven. In het verdere onderzoek zullen de twee groepen 'onderbouwdocenten' en 'bovenbouwdocenten' genoemd worden.

² In dit onderzoek wordt de volgende verdeling gemaakt: binnen de onderbouw vallen vmbo-leerjaar 1 tot en met 4 en havo/vwo leerjaar 1 tot en met 3. Binnen de bovenbouw vallen havo 4-5 en vwo 4 tot en met 6.

Theoretisch kader

Wat is *young adult* literatuur?

Onder *young adult* literatuur (YAL) worden over het algemeen boeken voor jongeren vanaf ongeveer vijftien jaar geplaatst. Echter, ook leerlingen jonger dan 15 jaar lezen YAL. Vanaf 2009 wordt de definitie YAL gebruikt, maar daarvoor bestond dit soort boeken ook al. In Amerika bestond deze term al veel eerder dan in Nederland. Boekhandels en bibliotheken hebben zich direct beziggehouden met het promoten van *young adult* literatuur en in verscheidene boekenwinkels resulteerde dit in boekenkasten met enkel YA-literatuur. YAL wordt zo stukje bij beetje zichtbaarder. Jongeren zouden hierdoor gemakkelijker boeken kunnen vinden die bij hun belevingswereld passen. In een artikel van Linda Ackermans, 'Young adult literatuur op de leeslijst', wordt aangegeven dat spelers in het literaire veld van mening zijn dat '*young adult* zich intussen [heeft] bewezen als geloofwaardige toegang tot literair lezen', volgens Maarten Asscher, directeur van Athenaeum Boekhandel (2016). Naast boekhandels en bibliotheken besteden ook uitgeverijen veel aandacht aan het promoten en uitgeven van YA-boeken. Zo zijn er diverse uitgeverijen die alleen, of voor een groot deel, YAL publiceren, zoals Blossom Books en Storm Publishers (Ackermans, 2021).

Niet alleen in bibliotheken, boekhandels en uitgeverijen heeft de opkomst van YAL invloed. Ook op middelbare scholen neemt de aandacht voor deze vorm van literatuur toe. *Young adult* literatuur behandelt thema's die aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Daarnaast vormt YAL een brug tussen jeugdliteratuur en volwassenenliteratuur. De inzet van YAL zou in de bovenbouw van havo en vwo helpen om de stap naar volwassenenliteratuur te vereenvoudigen. Normaliter wordt de stap tussen jeugdliteratuur en volwassenenliteratuur door jongeren als abrupt ervaren. Er is veel discussie over de definitie van *young adult* en aan welke eisen zo'n adolescentenroman moet voldoen. Linda Ackermans beschrijft in haar artikel, 'Een decennium young adult literatuur in Nederland (2009-2019): Een stand van zaken', de volgende kenmerken die volgens haar *young adult* literatuur definiëren:

- YAL gaat veelal over de ontwikkeling van het hoofdpersonage in de levensfase tussen jeugd en volwassenheid. De protagonist beschrijft worstelingen in de zoektocht naar een eigen identiteit, naar volwassenheid;
- De thematiek sluit aan bij de belevingswereld van jongeren; de gebeurtenissen zijn belangrijk voor adolescenten, zoals 'initiatie', 'verzet tegen de bestaande situatie' en 'relatievorming';
- De focalisatie ligt met name bij de adolescente protagonist, wederom omdat dit voor jongeren het herkenbaarst is;
- Er wordt in YA-boeken voornamelijk verteld vanuit het ik-perspectief, maar dit is geen voorwaarde voor YAL. De ik-vertelwijze wordt door jongeren vaak het snelst begrepen, waardoor het gehele verhaal begrijpelijker wordt.

In ditzelfde artikel wordt door Ackermans de volgende definitie gegeven: 'YAL vormt een separaat literair marktsegment, naast jeugdliteratuur en literatuur voor volwassenen. Binnen dit segment zijn diverse genres vertegenwoordigd, waarin inhoudelijke en formele conventies te herkennen zijn die overeenkomen met het genre adolescentenliteratuur. De hoofdpersoon in een *young adult* boek is bijvoorbeeld veelal een adolescent die een ontwikkeling doormaakt. Thema's die van belang zijn voor adolescenten, zoals relatievorming, conflict en de zoektocht naar zingeving, (seksuele) identiteit en een eigen plek in de wereld, spelen een rol. Het perspectief ligt veelal bij de adolescente hoofdpersoon, wiens taalgebruik past bij zijn/haar leeftijd en leefomstandigheden.' (Ackermans, 2021).

Hoe wordt *young adult* literatuur door docenten in het middelbaar onderwijs ontvangen?

In 2001, 2011 en 2021 zijn er onderzoeken gedaan naar de bekendheid en de toepassing van YAL binnen het voortgezet onderwijs. Aan docenten van de bovenbouw van het havo/vwo werd gevraagd of zij YAL toestaan in hun klassen. De resultaten laten een significante toename zien van de aanwezigheid van YAL in het voortgezet onderwijs (Ackermans, 2016; De Greeff, 2021). 97,7% van de 143 ondervraagde bovenbouwdocenten van het havo/vwo gaf in 2021 aan het nut van adolescentenliteratuur in te zien, waarvan 40,3% van deze respondenten aangeeft dat adolescentenliteratuur regelmatig behandeld wordt in hun lessen. Het aantal docenten dat *young adult* literatuur niet nuttig vindt in de bovenbouw is sterk gedaald ten opzichte van de enquête die in 2011 door Sikkema werd afgenomen. In 2011 gaf 19,5% van de respondenten aan dat ze adolescentenliteratuur enkel nuttig vonden in de onderbouw. In 2021 lag dit percentage op 6,3% (De Greeff, 2021, p.14). In hetzelfde onderzoek van De Greeff werd ook het leesgedrag van docenten onderzocht en vergeleken met uitkomsten uit twee eerdere onderzoeken. De uitkomst hiervan was opvallend: in 2001 gaf 55,7% aan op de hoogte te blijven van nieuwe *young adult* literatuur. In 2011 steeg dit naar 68,7%. In 2021 antwoordde 58% van de docenten uit de bovenbouw met 'ja' op de vraag of ze zelf op de hoogte blijven van verschenen *young adult* literatuur. Dit is een daling ten opzichte van 2011 (De Greeff, 2021, p. 15).

Ondanks de stijging van interesse in YAL bij bovenbouwdocenten, brengt *young adult* literatuur twee problemen met zich mee: een groot deel van de lezers is onbekend met dit genre en in het onderwijs wordt het lezen van YAL niet door iedereen toegestaan. Deze problemen zijn te verhelpen door het inzetten van literatuurlessen die focussen op YAL, zodat bekendheid over dit genre bij jongeren toeneemt. Sikkema deed onderzoek naar de toelaatbaarheid van *young adult* literatuur bij bovenbouwdocenten havo/vwo in het middelbaar onderwijs. Hier gaf 39% van de respondenten aan dat zij adolescentenliteratuur niet toestaan op de leeslijst, met als redenen dat YAL geschikter is voor de onderbouw, YAL geen literatuur is, YAL niet bij de eindtermen past en dat de docenten niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen van dit genre (Sikkema, 2013).

Methodologie

Om de vraag te beantwoorden welke mogelijke overeenkomsten en verschillen in kennis over YAL tussen onderbouw- en bovenbouwdocenten er zijn, is een enquête ontwikkeld en afgenomen. Deze enquête treft u aan in bijlage 1. Deze enquête wordt in dit hoofdstuk beschreven. Ook worden de keuzes die gemaakt zijn bij het samenstellen van deze enquête nader toegelicht. Bij het maken van de enquête zijn drie belangrijke doelstellingen aan de hand van de theorie van Krosnick (2018) in acht genomen: de gestelde vragen moeten zowel gemakkelijk als snel te beantwoorden zijn en de kans op fouten moet geminimaliseerd worden.

Respondenten

De enquête die is ontwikkeld wordt ingevuld door onderbouw- en bovenbouwdocenten Nederlands. Deze docenten geven les op een middelbare school. Docenten Nederlands van alle leerniveaus – vmbo, havo, vwo – worden in dit onderzoek meegenomen. Allereerst wordt gevraagd naar gender en vooropleiding. Ook moeten de participanten aangeven aan welke klassen zij lesgeven. Aan de hand van de klassen waar de docent lesgeeft, wordt een onderscheid gemaakt tussen docenten die werkzaam zijn in de onderbouw en docenten die werkzaam zijn in de bovenbouw. Wanneer een docent werkzaam is in zowel de onderbouw als de bovenbouw, wordt de keuze gemaakt om deze docent binnen dit onderzoek te plaatsen in de groep van de onderbouwdocenten. Er wordt namelijk onderzocht of er verschillen of overeenkomsten zijn in kennis over YAL tussen docenten die enkel lesgeven aan havo/vwo bovenbouw en docenten die lesgeven aan – onder andere – de onderbouw. Het onderscheid tussen deze groepen wordt gemaakt, omdat er in de bovenbouw van het havo/vwo sprake is van een verplichte leeslijst. Daarnaast verschillen de eindtermen van de bovenbouw met de kerndoelen van de onderbouw. In de bovenbouw van het havo/vwo wordt geacht dat leerlingen oorspronkelijk Nederlandstalige literatuur lezen, terwijl hier in de gehele onderbouw geen eisen aan worden gesteld (Witte, Mantingh & Van Herten, 2017).

De enquête is gepubliceerd en verspreid op sociale media. In de facebookgroep Leraar Nederlands, die meer dan vijftienduizend leden kent, is de vragenlijst gedeeld. Deze enquête heeft zes dagen opengestaan en in totaal waren er 227 reacties, waarvan 125 onbruikbaar, omdat deze enquêtes niet volledig zijn ingevuld; het merendeel van de respondenten haakte vroegtijdig af. Dit gebeurde met name toen er getoond werd dat er dertig boeken in de enquête behandeld gingen worden. In totaal zijn er voor dit onderzoek 102 ingevulde vragenlijsten gebruikt, waarbij 94 van de respondenten vrouw zijn en 8 respondenten man. Er zijn geen personen die zich identificeren als iets anders dan man of vrouw. 26 respondenten zijn werkzaam in de bovenbouw. De overige 76 respondenten werken in de onderbouw.

Enquête

De enquête die is afgenomen, is onderverdeeld in twee delen: er wordt eerst gevraagd naar algemene gegevens van de respondenten, waaronder gender, vooropleiding, leservaring en klassen waaraan de docenten in het schooljaar 2021/2022 lesgeven.

Het tweede deel bestaat uit vragen over *young adult* literatuur. Er wordt eerst een open vraag gesteld: de participanten moeten de eerste vijf *young adult* boeken opschrijven die in hen opkomen wanneer zij denken aan oorspronkelijk Nederlandstalige YAL. Hierna volgen er dertig titels van oorspronkelijk Nederlandstalige *young adult* boeken. De participanten krijgen de kaft van het boek te zien waarop de titel en de naam van de auteur zijn weergegeven. Er volgt telkens een vraag met een meerkeuzeantwoord: kennen de participanten het desbetreffende boek? De participanten kunnen kiezen uit drie antwoorden: (1) ze kennen het boek niet, (2) ze kennen het boek wel en hebben het boek gelezen (3) ze kennen het boek wel, maar hebben het boek niet gelezen. Zo kan per titel geanalyseerd worden op welke manier de respondenten wel of geen kennis hebben over de bevroegde roman.

De dertig gebruikte titels zijn onder de noemer *young adult* geplaatst. Hierbij wordt de definitie van YAL die Ackermans (2021) omschrijft aangehouden; het hoofdpersonage moet zelf adolescent zijn, het verhaal draait om de overgang van kind naar volwassenen en de leefwereld moet voor de adolescent herkenbaar zijn. Er is gekozen voor de definitie van Ackermans, omdat er aan de hand van deze voorwaarden duidelijk bepaald kan worden of een boek – ook wanneer het niet direct als *young adult* boek is gepubliceerd – als YAL bestempeld kan worden. Deze dertig romans zijn onderverdeeld in twee categorieën. Er zijn 15 boeken gebruikt die zijn genomineerd voor of bekroond met een jongerenprijs. De overige 15 boeken worden in een enquête op de site www.goodreads.com door jongeren uitgekozen als populaire en kwalitatief goede boeken. Deze Goodreads lijst telt 91 titels en al deze 91 titels zijn geschreven door Nederlandstalige auteurs. Er is gekozen om niet de eerste 15 titels uit deze lijst te pakken; zowel boeken die hoog in de lijst staan als boeken die onder in de lijst zijn geëindigd, zijn in de enquête meegenomen. Deze keuze is gemaakt, zodat voorkomen wordt dat eenzelfde auteur meermaals genoemd wordt. Zo staat de volledige trilogie van Natalie Koch in de top 15. Ook is er rekening gehouden met de diversiteit in genre. Een groot deel van de bovenste 15 boeken is namelijk fantasy. Om te voorkomen dat de lijst voornamelijk uit fantasy boeken bestaat, zijn daarom ook romans gebruikt die lager in deze lijst staan.

In de volgende tabel staan de gebruikte titels met hierbij de sociaal-culturele status van het boek: het boek heeft een literaire prijs gewonnen, heeft een publieksprijs gewonnen of staat in de Goodreads top 91. Er zijn titels die een prijs gewonnen hebben, maar die ook in de Goodreads top 91 lijst staan; deze zijn zowel prijswinnaars als publieksfavorieten. Dit is af te lezen in de tabel hieronder. Alle dertig boeken zijn geschreven door Nederlandstalige auteurs. In de volgende tabel (1) staan de titels, auteurs en hun sociaal-culturele aanzien opgesomd.

Auteursnaam en titel

1. Alexandra Penrhyn Lowe – *Sevenster*
2. Anne Eekhout – *Nicolas en de verdwijning van de wereld* *
3. Anne-Gine Goemans – *Glijvlucht* *
4. Ap Dijksterhuis – *Bart*
5. Astrid Boonstoppel – *De academie*
6. Carlie van Tongeren – *Het zusje van*
7. Chinouk Thijssen – *Truth or dance*
8. Daniëlle Bakhuis – *De executie*
9. Dieuwertje Heuvelings – *Auxiety* *

Sociaal-cultureel aanzien

Goodreads *Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA)*, plek 26
 Winnaar *Beste Boek voor jongeren 2020* – categorie Nederlandstalig
 Winnaar *Beste Boek voor Jongeren 2012* – categorie Nederlandstalig
 Shortlist *Beste Boek voor Jongeren 2021*
 Goodreads *Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA)*, plek 4
 Goodreads *Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA)*, plek 19
 Goodreads *Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA)*, plek 86
 Goodreads *Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA)*, plek 7
 Shortlist *Beste Boek voor Jongeren 2021*

10. Edward van de Vendel – <i>Dagen van de bluegrassliefde</i>	Bekroond met <i>De Gouden Zoen 2000</i> Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 64
11. Els Beerten – <i>Lopen voor je leven</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 54
12. Erna Sassen – <i>Er is geen vorm waarin ik pas</i>	Bekroond met <i>De Gouden Lijst</i> Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 69
13. Eva Moraal – <i>Overstroomd</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 14
14. Henk van Straten – <i>Wij zeggen hier niet halfbroer *</i>	Winnaar Beste Boek voor Jongeren 2018 – categorie Nederlandstalig
15. Jen Minkman – <i>Er was eens</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 84
16. Jowi Schmitz – <i>Weg</i>	Winnaar Beste Boek voor Jongeren 2017 - categorie Nederlandstalig
17. Maren Stoffels – <i>Ik zie je tussen de wolken</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 89
18. Margaretha van Andel - <i>Ik</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 88
19. Marieke Nijkamp – <i>54 minuten</i>	Winnaar Hebban Award
20. Mel Wallis de Vries – <i>Schuld</i>	Winnaar De Jonge Jury 2018
21. Mirjam Mous – <i>Boy 7</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 5
22. Natalie Koch – <i>De verborgen Universiteit</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 1
23. Oliver Reys – <i>De dag die nooit komt</i>	Winnaar Beste Boek voor Jongeren 2019 – categorie Nederlandstalig
24. Peter-Paul Rauwerda – <i>De negen kamers</i>	Winnaar Beste Boek voor Jongeren 2017 – Publieksprijs
25. Philip Huff – <i>Dagen van gras *</i>	<i>Hollands Maandblad Proza 2011</i> Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 52
26. Rianne Robben - <i>Zomerburen</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 3
27. Sophie Jansen – <i>Volg me</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 77
28. Splinter Chabot – <i>Confettiregen *</i>	Shortlist Beste Boek voor Jongeren 2021
29. Ted van Lieshout – <i>Gebr.</i>	<i>Theo-Thijssen prijs 2009</i> voor zijn gehele oeuvre <i>Zilveren zoen 1997</i> <i>Duitse literatuurprijs 1997</i> Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 61
30. Tjibbe Veldkamp – <i>De lovebus</i>	Goodreads Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA), plek 64

Figuur 1: overzicht van de dertig geënquêteerde YA-titels en hun sociaal-culturele status.

Achter een aantal titels staat een asterisk. Dit zijn titels die oorspronkelijk zijn uitgegeven als roman voor volwassenen. Echter, deze boeken zijn genomineerd voor of bekroond met het Beste Boek voor Jongeren of worden soms onder YAL geplaatst. Bij deze titels is gekeken naar de voorwaarden voor YAL die Linda Ackermans in haar artikel beschrijft (Ackermans, 2021). Deze voorwaarden, die eerder beschreven zijn in dit hoofdstuk, heb ik gebruikt om te bepalen of bovenstaande romans passen bij wat Ackermans YAL noemt. Wanneer de roman voldeed aan deze eisen, is de roman in de vragenlijst opgenomen.

Verwerking van de resultaten

De statistische analyses zijn uitgevoerd met het programma IBM SPSS Statistics, versie 28. Om de uitkomsten van de docenten in de onderbouw te vergelijken met de uitkomsten van docenten uit louter de bovenbouw is gebruikgemaakt van standaard descriptieve statistieken. De afhankelijke variabele 'docenten uit de onderbouw of louter bovenbouw' is meegenomen in het onderzoek. De onafhankelijke variabele die getoetst werd, was 'kennis over de bevraagde YA-titels'.

Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête beschreven, waarbij wordt gekeken naar de kennis over YAL van oorspronkelijk Nederlandse auteurs van docenten in de twee verschillende vakgebieden.

Welke oorspronkelijk Nederlandstalige boeken noemen participanten?

In de afgenomen enquête kregen respondenten de vraag welke vijf boeken in hen opkwamen wanneer zij aan oorspronkelijk Nederlandse *young adult* boeken dachten. Van de 102 participanten hebben 12 participanten deze vraag opengelaten. 1 participant geeft aan dat zij niet aan Nederlandstalige titels denkt wanneer ze aan *young adult* literatuur denkt. Uiteindelijk zijn er 60 participanten die bij deze vraag vijf YA-titels van oorspronkelijk Nederlandstalige auteurs hebben ingevuld. Bij de overige 42 participanten miste er minimaal één titel of werden er anderstalige romans opgeschreven. Hieronder wordt per onderzoeksgroep een tabel met daarin de meest genoemde titels weergegeven. Per titel staat achter de auteur tussen haakjes hoe vaak het boek genoemd is. Wanneer een boek niet is geschreven door een oorspronkelijk Nederlandstalige auteur, dan zijn de auteur en titel onderstreept. De volledige lijst met daarin alle genoemde titels is te vinden in de bijlagen.

Bovenbouwdocenten

Er is geen vorm waarin ik pas – Erna Sassen (3x)
Confrontaties – Simone Atangana Bekono (2x)
Allemaal willen we de hemel – Els Beerten (5x)
Vallen – Anne Provoost (4x)
De gelukvinder – Edward van de Vendel & Anoush Elman (3x)

Gebr. – Ted van Lieshout (3x)
Zonder titel – Erna Sassen (3x)
Elke dag een druppel gif – Wilma Geldof (2x)
Pizzamaffia – Khalid Boudou (4x)
De hemel van Heivisj – Benny Lindelauf (3x)

Honderd uur nacht – Anna Woltz (2x)

Onderbouwdocenten

Boy 7 – Mirjam Mous (17x)
H@ck – Mirjam Mous (5x)
2C – Mirjam Mous (5x)
Latino King – Bibi Dumon Tak (5x)
Vals – Mel Wallis de Vries (8x)
Alaska – Anna Woltz (4x)
Schuld – Mel Wallis de Vries (3x)
Unsinkable – Lotte van den Noort (2x)
Er is geen vorm waarin ik pas – Erna Sassen (4x)
De tunnel – Anna Woltz (5x)

Gebr. – Ted van Lieshout (5x)
Confettiregen – Splinter Chabot (4x)
Honderd uur nacht – Anna Woltz (14x)
Spijt! – Carry Slee (4x)
Snitch – Margje Woodrow (2x)
Perenbomen bloeien wit – Gerbrand Bakker (7x)
De eliminatie – Daniëlle Bakhuis (2x)
De hemel van Heivisj – Benny Lindelauf (2x)
Allemaal willen we de hemel – Els Beerten (10x)
Stuk – Judith Visser (2x)

Wild – Mel Wallis de Vries (2x)
Virus – Mirjam Mous (3x)
Kruistocht in Spijkerbroek – Thea Beckman (3x)
Dit is geen dagboek – Erna Sassen (2x)
IJzerkop – Jean-Claude van Rijckeghem (2x)
54 minuten – Marieke Nijkamp (7x)
Het meisje met de vlechtjes – Wilma Geldof (4x)
Oog om oog – Buddy Tegenbosch (2x)
Koning van Katoren – Jan Terlouw (2x)
De gelukvinder – Edward van de Vendel & Anoush Elman (3x)
Niemand's meisje – Lydia Rood (2x)
Het zusje van – Carlie van Tongeren (5x)
Mijn nacht met Vedder – Buddy Tegenbosch (3x)
Quotum – Marloes Morshuis (2x)
Match – Buddy Tegenbosch (7x)
Klem – Mel Wallis de Vries (4x)
Het meisjesmanifest – Carlie van Tongeren (2x)
Pizzamaffia – Khalid Boudou (4x)
Een weeffout in onze sterren – John Green (2x)
Shock – Mel Wallis de Vries (3x)

<i>Tegenwoordig heet iedereen sorry</i> – Bart Moeyaert (2x)	<i>Joël</i> – Carry Slee (2x)
<i>Eerwraak</i> – Helen Vreeswijk (2x)	<i>Je hebt één nieuwe volger</i> – Chinouk Thijssen (2x)
<i>Fake trip</i> – Margje Woodrow (3x)	<i>Dagen van de bluegrassliefde</i> – Edward van de Vendel (2x)
<i>Escape room</i> – Maren Stoffels (6x)	<i>Elke dag een druppel gif</i> – Wilma Geldof (2x)
<i>Truth or dance</i> – Chinouk Thijssen (2x)	<i>Gegijzeld</i> – Chinouk Thijssen (2x)

Figuur 2: Overzicht van de meest genoemde titels door docenten in louter de bovenbouw (bovenste tabel) en docenten in de onderbouw (onderste tabel).

In totaal zijn er door de bovenbouwdocenten 56 unieke titels genoemd. Bij de onderbouwdocenten zijn dit 129 unieke titels.

De keuzes in titels tussen de onderbouw- en de louter bovenbouwdocenten brengen verschillen en overeenkomsten met zich mee. Zo wordt *Allemaal willen we de hemel* van Els Beerten zowel door onderbouwdocenten als bovenbouwdocenten meermaals genoemd. Ook *Er is geen vorm waarin ik pas* van Erna Sassen, *De gelukvinder* van Edward van de Vendel en Anoush Elman, *Gebr.* van Ted van Lieshout, *Pizzamaffia* van Khalid Boudou, *Honderd uur nacht* van Anna Woltz, *De hemel van Heivisj* van Benny Lindelauf en *Elke dag een druppel gif* van Wilma Geldof worden door beide groepen meermaals vermeld. Een titel die enkel bij de bovenbouwdocenten wordt genoemd is *Vallen* van Anne Provoost. Deze titel werd door vier bovenbouwdocenten genoemd, maar geen enkele keer door een onderbouwdocent opgeschreven.

Mel Wallis de Vries is door de onderbouwdocenten meermaals ingevuld. Opvallend is dat er geen enkele bovenbouwdocent een boek van Mel Wallis de Vries heeft opgeschreven, terwijl er in totaal 22 keer een titel van Mel Wallis de Vries is gebruikt door de onderbouwdocenten. In totaal zijn er zeven van haar boeken vermeld bij deze vraag. Ook Mirjam Mous is door enkel onderbouwdocenten genoemd. Haar populairste boek, *Boy 7*, werd door zeventien onderbouwdocenten opgeschreven. In totaal is Mirjam Mous 31 keer genoemd. Ook de boeken van Helen Vreeswijk worden door onderbouwdocenten genoemd. In totaal zijn er vijf onderbouwdocenten die een titel van Vreeswijk hebben opgeschreven. Bovenbouwdocenten noemen geen titel van Helen Vreeswijk. Ook Buddy Tegenbosch wordt in totaal door dertien onderbouwdocenten opgeschreven. Wederom wordt deze auteur door bovenbouwdocenten niet genoemd. Van deze vier auteurs geven drie van de vier hun boeken uit bij Van Goor. Enkel Mel Wallis de Vries laat haar boeken publiceren bij De Fontein Jeugd. Uitgeverij Van Goor staat bekend om de categorie *Best of YA*. De boeken van de drie auteurs worden regelmatig met de stempel *Best of YA* uitgegeven. Op deze manier zou iedere lezer kunnen zien dat dit boek een *young adult* boek betreft.

Het boek *Perenbomen bloeien wit* van Gerbrand Bakker is oorspronkelijk een jeugdboek. Nadat een ander boek van Gerbrand Bakker succesvol werd, bewerkte hij *Perenbomen bloeien wit* en bracht het uit als volwassenenroman. Interessant is dat zeven onderbouwdocenten deze titel invulde, maar dat er geen bovenbouwdocenten zijn die de naam Gerbrand Bakker vermelden, ondanks dat Bakker het boek bewerkte tot een volwassenenroman.

Het contrast tussen onderbouw- en bovenbouwdocenten in de hoeveelheid volwassenenromans die door deze groepen genoemd werden, is opvallend te noemen. Van de 129 titels die de onderbouwdocenten

doorgaven, zijn er veertien volwassenenromans. Van de 56 titels die door de bovenbouwdocenten genoemd werden, zijn er 21 oorspronkelijk voor volwassenen geschreven³. Bovenbouwdocenten beantwoordden deze vraag aanzienlijk vaker met romans die oorspronkelijk bedoeld zijn voor volwassenen.

Bekendheid van de dertig YA-titels

In de enquête werd de kennis over dertig *young adult* titel bevraagd. Participanten hebben de keuze gekregen uit drie antwoorden: (1) ik ken het boek niet, (2) ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen, (3) ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen. De antwoorden van de docenten in de bovenbouw en de docenten in de onderbouw zijn met elkaar vergeleken met het statistische programma SPSS. In de onderstaande tabel zijn de antwoorden van de twee onderzoeksgroepen weergegeven: per titel en antwoord staan er telkens twee percentages. Wanneer er een asterisk achter de titel is toegevoegd, is er sprake van een significant verschil in kennis over deze titel tussen docenten in de onderbouw en in de bovenbouw op basis van een chi-kwadraattoets.

³ In deze telling zijn de niet-Nederlandstalige boeken niet meegenomen.

Titel van het boek		Ik ken het boek niet	Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen	Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen
<i>54 minuten*</i>	Bovenbouw:	50,0%	38,5%	11,5%
	Onderbouw:	26,3%	28,9%	44,7%
<i>Auxiety*</i>	Bovenbouw:	61,5%	15,4%	21,3%
	Onderbouw:	80,3%	15,8%	3,9%
<i>Bart</i>	Bovenbouw:	80,8%	15,4%	3,8%
	Onderbouw:	84,2%	9,2%	6,6%
<i>Boy 7</i>	Bovenbouw:	0,0%	30,8%	69,2%
	Onderbouw:	1,3%	17,1%	81,6%
<i>Confettiregen</i>	Bovenbouw:	3,8%	61,5%	34,6%
	Onderbouw:	10,5%	50,0%	39,5%
<i>Dagen van de bluegrassliefde</i>	Bovenbouw:	15,4%	34,6%	50,0%
	Onderbouw:	28,9%	39,5%	31,6%
<i>Dagen van gras*</i>	Bovenbouw:	3,8%	15,4%	80,8%
	Onderbouw:	34,2%	38,2%	27,6%
<i>De academie</i>	Bovenbouw:	84,6%	7,7%	7,7%
	Onderbouw:	72,4%	15,8%	11,8%
<i>De dag die nooit komt</i>	Bovenbouw:	76,9%	15,4%	7,7%
	Onderbouw:	77,6%	13,2%	9,2%
<i>De executie</i>	Bovenbouw:	57,7%	26,9%	15,4%
	Onderbouw:	39,5%	34,2%	26,3%
<i>De lovebus</i>	Bovenbouw:	84,6%	11,5%	3,8%
	Onderbouw:	78,9%	13,2%	7,9%
<i>De negen kamers</i>	Bovenbouw:	80,8%	11,5%	7,7%
	Onderbouw:	76,3%	19,7%	3,9%
<i>De verborgen universiteit</i>	Bovenbouw:	57,5%	23,1%	19,2%
	Onderbouw:	73,7%	14,5%	11,8%
<i>Er is geen vorm waarin ik pas</i>	Bovenbouw:	50,0%	19,2%	30,8%
	Onderbouw:	28,9%	31,6%	39,5%
<i>Er was eens*</i>	Bovenbouw:	96,2%	0,0%	3,8%
	Onderbouw:	72,4%	22,4%	5,3%
<i>Gebr.</i>	Bovenbouw:	7,7%	11,5%	80,8%
	Onderbouw:	9,7%	26,3%	59,2%
<i>Glijvlucht*</i>	Bovenbouw:	57,7%	15,4%	26,9%
	Onderbouw:	80,3%	13,2%	6,6%
<i>Het zusje van</i>	Bovenbouw:	76,9%	19,2%	3,8%
	Onderbouw:	61,8%	19,7%	18,4%
<i>Ik zie je tussen de wolken*</i>	Bovenbouw:	69,2%	26,9%	3,8%
	Onderbouw:	32,9%	46,1%	21,1%
<i>Ik</i>	Bovenbouw:	80,8%	15,4%	3,8%
	Onderbouw:	72,4%	19,7%	7,9%
<i>Lopen voor je leven</i>	Bovenbouw:	34,6%	26,9%	38,5%
	Onderbouw:	47,4%	28,9%	23,7%
<i>Nicolas en de verdwijning van de wereld</i>	Bovenbouw:	57,5%	30,8%	11,5%
	Onderbouw:	76,3%	15,8%	7,9%
<i>Truth or dance</i>	Bovenbouw:	84,6%	7,7%	7,7%
	Onderbouw:	60,5%	25,0%	14,5%
<i>Zomerburen</i>	Bovenbouw:	92,3%	0,0%	7,7%
	Onderbouw:	81,6%	13,2%	5,3%
<i>Wij zeggen hier niet halfbroer*</i>	Bovenbouw:	38,5%	53,8%	7,7%
	Onderbouw:	67,1%	21,1%	11,8%
<i>Weg</i>	Bovenbouw:	61,5%	15,4%	23,1%
	Onderbouw:	57,9%	27,6%	14,5%
<i>Volg me</i>	Bovenbouw:	80,8%	11,5%	7,7%
	Onderbouw:	67,1%	22,4%	10,5%
<i>Sevenster</i>	Bovenbouw:	69,2%	15,4%	15,4%
	Onderbouw:	73,7%	17,1%	9,2%
<i>Schuld</i>	Bovenbouw:	0,0%	57,7%	42,3%
	Onderbouw:	3,9%	36,8%	59,2%
<i>Overstroomd</i>	Bovenbouw:	84,6%	7,7%	7,7%
	Onderbouw:	76,3%	9,2%	14,5%

Figuur 3: Antwoorden op de dertig geënquêteerde titels van docenten werkzaam in de bovenbouw (bovenste percentages) en docenten werkzaam in de onderbouw (onderste percentages), omgezet naar percentages.

Het boek *54 minuten* van Marieke Nijkamp is oorspronkelijk geschreven in het Engels, waarna het vertaald is naar het Nederlands. Dit boek was in Nederland erg geliefd, maar was voornamelijk in Amerika erg populair. Marieke Nijkamp won met dit boek prijzen en deze roman is veelvuldig verkocht. Aan de hand van de uitkomsten is te zien dat bijna de helft (44,7%) van de onderbouwdocenten dit boek kent en gelezen heeft. Dit staat tegenover de 11,5% van de bovenbouwdocenten; de helft van de bovenbouwdocenten geeft aan dit boek niet te kennen. Bij de onderbouwdocenten is dit 26,3%.

Auxiety is een boek dat in 2021 op de shortlist voor Beste Boek voor Jongeren stond. Dit boek is gepubliceerd bij de uitgeverij Das Mag. Deze uitgeverij geeft volwassenenromans uit, maar dit boek blijkt het goed te doen bij jongeren. Dit boek bleek over het algemeen bij zowel de bovenbouw- als onderbouwdocenten niet erg bekend; 80,3% van de onderbouw- en 61,5% van de bovenbouwdocenten gaven aan dit boek niet te kennen. Toch heeft 23,1% van de bovenbouwdocenten dit boek gelezen. Dit in tegenstelling tot de 3,9% van de onderbouwdocenten.

Dagen van gras van Philip Huff is een veelgebruikte roman voor de tweede fase van het middelbaar onderwijs; deze roman is door Noordhoff heruitgegeven als Lijsterboek voor de leeslijst Nederlands. Dat het boek bekend is in het onderwijs, blijkt ook uit de cijfers. Slechts 3,8% van de bovenbouwdocenten geeft aan dit boek niet te herkennen. Bij de onderbouwdocenten ligt dit percentage hoger: 34,2% kent dit boek niet. 80,8% van de bovenbouwdocenten heeft dit boek gelezen. Dit ligt een stuk hoger dan bij de onderbouwdocenten, waarbij 27,6% van de respondenten aangeeft dit boek gelezen te hebben.

Er was eens is een boek dat door jongeren in de Goodreads Beste Nederlandstalige YA regelmatig werd genoemd. Zo vaak dat het in de top 91 lijst met boeken belandde. Toch is *Er was eens* ook een boek dat door beide onderzoeksgroepen weinig werd herkend; 96,2% van de onderbouw- en 72,4% van de bovenbouwdocenten gaven aan dit boek niet te kennen. De kennis over deze roman ligt hoger bij de onderbouwdocenten; 22,4% van deze groep geeft aan dit boek wel te kennen, maar niet gelezen te hebben. Bij de bovenbouwdocenten lag dit op 0%. Slechts 3,8% van de bovenbouw- en 5,3% van de onderbouwdocenten heeft dit boek gelezen.

Glijvlucht won in 2012 de prijs van het Beste Boek voor Jongeren. Ook dit boek werd door Noordhoff uitgebracht als een Lijsterboek voor de leeslijst Nederlands. 26,9% van de bovenbouwdocenten heeft dit boek gelezen. Dit in tegenstelling tot de 6,6% van de onderbouwdocenten die aangeeft dit boek te hebben gelezen. Ook de (on)bekendheid van dit boek loopt binnen deze groepen sterk uiteen; 57,7% van de bovenbouw- en 80,3% van de onderbouwdocenten geven aan dit boek niet te kennen.

Ik zie je tussen de wolken is een boek dat in de Goodreads Beste Nederlandstalige YA staat. 69,2% van de bovenbouwdocenten geeft aan dit boek niet te kennen. Bij de onderbouwdocenten ligt dit percentage op 32,9%. Ook meer onderbouwdocenten hebben aangegeven dit boek gelezen te hebben (21,1%). Het percentage bij de bovenbouwdocenten ligt aanzienlijk lager, namelijk op 3,8%.

Wij zeggen hier niet halfbroer won in 2018 het Beste Boek voor Jongeren. De bekendheid van dit boek loopt bij de twee groepen uiteen; de onderbouwdocenten geven vaker aan dit boek niet te kennen; 67,1% tegenover de 38,5% van de bovenbouwdocenten. Wat opvalt is dat er bij de onderbouwdocenten wel meer participanten zijn die dit boek gelezen hebben; 11,8% van de onderbouwdocenten heeft dit boek gelezen. Bij

de bovenbouwdocenten ligt dit percentage op 7,7%.

In totaal staan er in de lijst met dertig titels zes romans die oorspronkelijk zijn uitgegeven als roman voor volwassenen. In *figuur 1* staat een asterisk achter de zes titels die zijn uitgegeven als volwassenenroman. Naar aanleiding van de percentages van de bovenbouw- en onderbouwdocenten is te zien dat een hoger percentage van de bovenbouwdocenten bekend is met de volwassenenromans die bevraagd zijn.

Van de dertig titels zijn 21 titels geschreven door vrouwelijke auteurs en negen boeken geschreven door mannelijke auteurs. Onderbouw- en bovenbouwdocenten lezen zowel mannelijke als vrouwelijke auteurs ongeveer even veel.

Boeken met een nominatie of bekroning versus publieksfavoriet

Zoals in de methode is beschreven, is er tijdens dit onderzoek gebruikgemaakt van dertig verschillende titels.

Deze titels zijn onder te verdelen in twee groepen: boeken die onder lezers als favoriete boeken worden erkend en boeken die zijn genomineerd voor of bekroond met een prijs. Sommige boeken zijn publieksfavoriet, maar hebben ook een literaire prijs gewonnen.

Opvallend is de hoeveelheid keren dat de onderbouwdocenten de publieksfavorieten vaker lezen; bij twaalf van de vijftien boeken ligt het percentage bij *ik ken het boek en ik heb het boek gelezen* hoger bij de onderbouwdocenten.

Bij de boeken met een nominatie of prijs liggen deze aantallen ietwat genuanceerder; bij acht van de vijftien boeken zijn het de bovenbouwdocenten die *ik ken het boek en ik heb het boek gelezen* vaker invulden.

De bekendheid van boeken bij de twee groepen respondenten liep ook uiteen. Bij de vijftien boeken die een nominatie of prijs toegekend kregen, kenden de bovenbouwdocenten elf van de vijftien boeken gemiddeld beter dan de onderbouwdocenten. Bij de boeken die onder jongeren populaire zijn ofwel publieksfavoriet zijn, waren de rollen omgedraaid; de onderbouwdocenten kenden elf van de vijftien boeken uit deze lijst gemiddeld beter dan de bovenbouwdocenten.

Conclusie

Aan de hand van de hiervoor behandelde resultaten kunnen de volgende conclusies getrokken worden. Eerst worden de deelvragen beantwoord, waarna uiteindelijk de hoofdvraag wordt behandeld.

Welke oorspronkelijk Nederlandstalige *young adult* romans en/of auteurs noemen bovenbouw- en onderbouwdocenten?

De vraag om vijf titels te noemen werd door het merendeel van de docenten beantwoord; echter, niet iedere respondent beantwoordde deze vraag volledig. Er werden ook Engelstalige romans genoemd en veelal werden er maximaal drie titels genoemd. Dit resulteerde in 42 onvolledige antwoorden in de enquête. Niet iedere docent blijkt dus meteen oorspronkelijk Nederlandstalige titels op te kunnen noemen. Kennis over anderstalige *young adult* literatuur lijkt er ook te zijn; in een paar antwoorden werd oorspronkelijk Engelstalige adolescentenromans genoemd. Dit zou verklaard kunnen worden door de hoeveelheid vertaalde *young adult* boeken. Daarnaast lezen jongeren steeds meer in het Engels (De Jong, 2022).

Bovenbouwdocenten antwoordden in de enquête aanzienlijk vaker met volwassenenromans dan onderbouwdocenten. Dit is te verklaren door het feit dat er in de bovenbouw meer volwassenenliteratuur wordt gelezen. Op Lezen voor de Lijst voor de bovenbouw staan dan ook voornamelijk boeken die oorspronkelijk zijn uitgegeven voor volwassenen (De Bibliotheek, z.d.).

De auteurs Mirjam Mous, Mel Wallis de Vries, Buddy Tegenbosch en Helen Vreeswijk werden uitsluitend door onderbouwdocenten genoemd. Het genre waaronder hun boeken vallen, is spanning. De boeken van Mirjam Mous, Mel Wallis de Vries en Helen Vreeswijk worden ook wel 'jeugdthrillers' genoemd. Aan de hand van de antwoorden van onderbouw- en bovenbouwdocenten is een duidelijk verschil te zien in boeken die ze veelal noemen: bovenbouwdocenten noemen aanzienlijk meer volwassenenromans, terwijl onderbouwdocenten veelal boeken noemen die onder het genre spanning passen. Uit een onderzoek van Van Eck blijkt dat onderbouwleerlingen veel waarde hechten aan dit genre: een boek moet spannend zijn (Van Eck, 2012).

Welke kennis hebben onderbouw- en louter bovenbouwdocenten over de dertig geënquêteerde *young adult* titels?

Een aantal boeken leek onder docenten over het algemeen erg bekend. Zo kenden beide docentengroepen de volgende titels opvallend goed: *Boy 7*, *Schuld*, *Confettiregen*, *Dagen van de bluegrassliefde* en *Gebr.* Ook kende 96,2% van de bovenbouwdocenten *Dagen van gras*. Naast de wat bekendere boeken bleek een aantal titels redelijk onbekend voor de docenten. De titels *De dag die nooit komt*, *Bart*, *De academie*, *De lovebus*, *De negen kamers*, *Er was eens, Ik*, *Zomerburen* en *Overstroomd* werden door de respondenten vaak niet herkend.

Bovenbouwdocenten hadden binnen de enquête meer kennis over de zes bevraagde *young adult* boeken die oorspronkelijk als volwassenenroman geschreven zijn. Omdat leerlingen in de bovenbouw meer in aanraking komen met volwassenenliteratuur, is deze uitkomst goed te verklaren (De Bibliotheek, z.d.). Bij vier van de zes volwassenenboeken was het verschil tussen bovenbouw- en onderbouwdocenten significant. Daarom kan er, binnen de afgenomen enquête, gesproken worden van een algemeen hogere kennis over 'volwassen *young adult* literatuur' bij bovenbouwdocenten.

Over de kennis van onderbouw- en bovenbouwdocenten over de bevraagde *young adult* titels zijn verder geen significante verschillen te vinden. Er kan daarom geconcludeerd worden dat er binnen dit onderzoek sprake is van evenveel kennis over oorspronkelijk Nederlandstalige *young adult* literatuur bij docenten in de onderbouw en docenten in de bovenbouw.

Welke verschillen of overeenkomsten in kennis over titels die prijzen hebben gewonnen en titels die als publieksfavoriet worden bestempeld zijn er bij onderbouw- en louter bovenbouwdocenten?

Naar aanleiding van de antwoorden die gegeven zijn over de bekendheid van deze adolescentenromans blijkt dat docenten in de bovenbouw bekender zijn met boeken die zijn genomineerd voor of bekroond met prijzen. Onderbouwdocenten lijken bekender te zijn met boeken die veelal publieksfavorieten zijn. Ook lezen zij dit soort boeken over het algemeen meer dan de bovenbouwdocenten. Dit ligt genuanceerder bij de boeken die tot de prijswinnaars behoren; zowel de bovenbouw- als de onderbouwdocenten lezen ongeveer evenveel romans uit deze lijst. Er is sprake van een klein verschil in kennis bij onderbouw- en bovenbouwdocenten over deze twee categorieën boeken, maar dit verschil is niet significant. Aan de hand van de zeven titels waarbij een significant verschil optrad, is af te leiden dat de kennis over prijswinnende boeken hoger ligt bij bovenbouwdocenten: van de vijf prijswinnende titels, lag bij vier titels de kennis van bovenbouwdocenten hoger dan bij onderbouwdocenten. Deze vier prijswinnende romans zijn alle vier oorspronkelijk geschreven voor volwassenen. Bij de twee publieksfavorieten die als significant uit de chi-kwadraattoets kwamen ligt de kennis van de onderbouwdocenten hoger dan bij de bovenbouwdocenten.

Hoofdvraag: Hoe verhoudt de kennis over Nederlandstalige YA-literatuur van docenten Nederlands in de onderbouw zich tot die van docenten Nederlands louter in de bovenbouw?

Op de hoofdvraag kan geantwoord worden dat de kennis van onderbouw- en bovenbouwdocenten over oorspronkelijke Nederlandstalige YA-literatuur niet opvallend uiteen ligt. Van de dertig titels zijn er zeven titels waarbij er een significant verschil optrad. De verschillen in kennis tussen prijswinnende titels en publieksfavorieten is bij deze zeven titels zichtbaar: de bovenbouwdocenten hebben meer kennis over de prijswinnende titels en de onderbouwdocenten hebben meer kennis over de publieksfavorieten.

Aan de hand van de boeken die de respondenten zelf invulden is opvallend dat er een groot verschil zit in het soort boek dat docenten noemen. Bovenbouwdocenten noemen vaker dan onderbouwdocenten boeken die oorspronkelijk geschreven zijn voor volwassenen. Dit is te verklaren omdat er in de bovenbouw van het havo/vwo meer volwassenenliteratuur gelezen wordt (De Bibliotheek, z.d.). De onderbouwdocenten antwoorden veelal met boeken die veel spanning bevatten. Jeugdthrillers worden uitsluitend door onderbouwdocenten opgeschreven. Dit genre wordt binnen de onderbouw graag gelezen en zou dus een verklaring kunnen zijn voor de hoeveelheid jeugdthrillers die door docenten in de onderbouw wordt opgegeven (Van Eck, 2012).

Al met al kan gesteld worden dat bovenbouwdocenten meer kennis hebben over volwassenenromans die als *young adult* literatuur behandeld worden. Onderbouwdocenten zijn eerder gericht op *young adult* boeken die onder het genre spanning vallen. De kennis over prijswinnende boeken ligt hoger bij

bovenbouwdocenten, terwijl de kennis over publieksfavorieten bij onderbouwdocenten hoger ligt. Toch zijn er verder geen significante verschillen te vinden in kennis over YAL tussen onderbouw- en bovenbouwdocenten.

Discussie

In de gebruikte enquête is gevraagd naar gender van de participanten. Echter, hier is in de rest van het onderzoek geen aandacht meer aan besteed. Hiervoor is gekozen omdat er aanzienlijk meer vrouwelijke respondenten deelnamen aan dit onderzoek. Voor een mogelijk vervolgonderzoek zouden de verschillen in kennis over *young adult* tussen verschillende genders nader onderzocht kunnen worden. Belangrijk hierbij is om in de verschillende groepen genoeg participanten te werven voor het onderzoek.

Young adult literatuur is op gebied van leeftijd bedoeld voor de bovenbouw, maar wordt gezien als een genre dat beter past bij de onderbouw. In de onderbouw liggen de eisen wat betreft een boekkeuze iets lager; men is milder over de leeskeuze van een leerling. Daarom zou men, in een onderzoek naar docenten in de onderbouw, ook vertaalde werken kunnen toetsen, om te kijken hoe de kennis over *young adult* in zijn algemeenheid is. In dit onderzoek is de kennis beperkt tot kennis over enkel oorspronkelijk Nederlandstalige adolescentenromans.

Een deel van de geënquêteerde boeken staat op Lezen voor de Lijst. In dit onderzoek is er verder niet gekeken naar de titels die wel of niet in Lezen voor de Lijst staan. Bij een volgend onderzoek zou er nader onderzocht kunnen worden of er verschil is in kennis over YAL tussen boeken die wel op de leeslijst staan en boeken die hier niet op zijn gezet.

Bibliografie

Ackermans, L. (2021). Een decennium young adult literatuur in Nederland (2009-2019): Een stand van zaken. *Tijdschrift Voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*. 137 (1): 45-72.

Ackermans, L. (2016). Young adult literatuur op de leeslijst. *30ste Conferentie Onderwijs Nederland*: 191-195. Skibris – Nevelland Graphics cbva-so.

Bonset, H. (2007). Handreiking schoolexamen Nederlands havo/vwo tweede fase. Enschede: Stichting Leerplanontwikkeling

CPNB. (2021, 18 mei). *Shortlist Beste Boek voor Jongeren bekend*. CPNB.nl. Geraadpleegd op 20 mei 2022, van <https://www.cpnb.nl/nieuws/shortlist-beste-boek-voor-jongeren-bekend>

De Bibliotheek. (z.d.) *Lezen voor de lijst*. Geraadpleegd op 7 juni 2022, van <https://www.lezenvoordelijst.nl/>

De Greeff, S. (2021). De huidige positie van adolescentenliteratuur in het schoolvak Nederlands in de onderbouw. Radboud Universiteit.

De Jong, L. (2022, 7 april). Is het erg dat jongeren liever Engels lezen? 'Wat moeten ze met De Aanslag? Daarmee vergal je het plezier'. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/is-het-erg-dat-jongeren-liever-engels-lezen-wat-moeten-ze-met-de-aanslag-daarmee-vergal-je-het-plezier~b336d045/>

Dera, J. (2019). De praktijk van de leeslijst. Een onderzoek naar de inhoud en waardering van literatuurlijsten voor het schoolvak Nederlands op havo en vwo. Amsterdam: Stichting Lezen.

Goodreads. (z.d.). *Beste Nederlandstalige YA (Best Dutch YA)*. Goodreads.nl. Geraadpleegd op 20 mei 2022, van https://www.goodreads.com/list/show/131485.Beste_Nederlandstalige_YA_Best_Dutch_YA

Krosnick, J. A. (2018). Questionnaire design. *The Palgrave handbook of survey research* (pp. 439-455). Palgrave Macmillan, Cham. P. 95-98.

Oberon (2016). Lees- en literatuuronderwijs in havo/vwo. Amsterdam: Stichting Lezen.

Peters, S. & Van Strien, S. (2018). Rapportage Boekenbranche Meting 44. Geraadpleegd op 1 mei 2022, van [2018-smb-gfk-meting-44-jongeren.pdf](https://www.smb-gfk-meting-44-jongeren.pdf) (kvboekwerk.nl)

Ros, B. (2010). Jeugdliteratuur in Europees perspectief. *Literatuur zonder leeftijd*, 24 (81), 9-11.

Sikkema, M. (2013). De opmars van adolescentenliteratuur. Onderzoek naar adolescentenliteratuur in het literatuuronderwijs Nederlands. *Levende Talen Tijdschrift*, 14(1), 37-47.

Stalpers, C. P. (2020). De leeswereld van jongeren en jongvolwassenen. Stichting Lezen. (32-35)

Stichting lezen (2009). *Positie jeugdliteratuur in het voortgezet onderwijs*. Geraadpleegd op 16 mei 2022, van <https://www.lezen.nl/wp-content/uploads/2021/01/Positie-jeugdliteratuur-in-het-voortgezet-onderwijs.pdf>

Stichting lezen (2021, 23 oktober) *Young Adult Literatuur groeit in populariteit*. Geraadpleegd op 1 mei 2022, van <https://www.lezen.nl/onderzoek/young-adult-literatuur-groeit-in-populariteit/>

Van Eck, M.S. (2012). 'Als het maar een spannend boek is' Een corpusonderzoek naar stuwend schrijven in jeugdliteratuur voor de onderbouw. Universiteit Utrecht.

Van Lierop-Debrouwer, H. & Bastiaansen-Harks, N. (2005). Over grenzen. De adolescentenroman in het literatuuronderwijs. *Stichting Lezen reeks 6*.

Witte, T., Mantingh, E., & van Herten, S. M. (2017). Doodtij in de delta: Stand en toekomst van het Nederlandse literatuuronderwijs. *Spiegel der Letteren*, 59(1), 115-143. <https://doi.org/10.2143/SDL.59.1.3259732>

Bijlagen

Bijlage 1: Afgenomen enquête

Vraag 1: Wat is uw gender?

Antwoord:

- * Man
- * Vrouw
- * Anders, namelijk:

Vraag 2: Hoe heeft u uw lesbevoegdheid behaald?

Antwoord:

- * Hbo-docentenopleiding Nederlands tweedegraads
- * Hbo-docentenopleiding Nederlands tweedegraads en een wo-master eerstegraads docent Nederlands
- * Wo-bachelor en een wo-master eerstegraads docent Nederlands
- * Wo-bachelor en een educatieve minor/module (tweedegraads bevoegdheid)
- * Hbo-docentenopleiding tweedegraads en een hbo-aster eerstegraads
- * Anders, namelijk:

Vraag 3: Hoeveel jaar bent u actief in het middelbaar onderwijs?

Antwoord:

- * 0-5 jaar
- * 5-10 jaar
- * 10-20 jaar
- * Langer dan 20 jaar

Vraag 4: Aan welke klas(sen) geeft u in het schooljaar 2021-2022 les? (Meer antwoorden mogelijk. Indien er combinatieklassen zijn, antwoord dan met het hoogste leerniveau)

Antwoord:

- * Onderbouw vmbo
- * Onderbouw havo
- * Onderbouw vwo
- * Bovenbouw vmbo
- * Bovenbouw havo
- * Bovenbouw vwo

Vraag 5: Welke 5 titels van oorspronkelijke Nederlandstalige auteurs komen als eerste in u op als u aan YAL denkt?

-

De volgende vragen bestaan uit dertig titels van *young adult* boeken. Klik door om de volgende vragen te beantwoorden.

Vraag 6: Kent u *54 minuten* van Marieke Nijkamp?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 7: Kent u *Auxiety* van Dieuwertje Heuvelings?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 8: Kent u *Bart* van Ap Dijksterhuis?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 9: Kent u *Boy 7* van Mirjam Mous?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 10: Kent u *Confettiregen* van Splinter Chabot?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 11: Kent u *Dagen van de bluegrassliefde* van Edward van de Vendel?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 12: Kent u *Dagen van gras* van Philip Huff?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 13: Kent u *De Academie* van Astrid Boonstoppel?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 14: Kent u *De dag die nooit komt* van Oliver Reps?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 15: Kent u *De executie* van Daniëlle Bakhuis?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 16: Kent u *De lovebus* van Tjibbe Veldkamp?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 17: Kent u *De negen kamers* van Peter-Paul Rauwerda?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 18: Kent u *De verborgen universiteit - De erfenis van Richard Grenville* van Natalie Koch?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 19: Kent u *Er is geen vorm waarin ik pas* van Erna Sassen?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 20: Kent u *Er was eens* van Jen Minkman, Marijke F. Jansen, Cathinca van Sprundel, Suzanne Peters en Miranda Peters?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 21: Kent u *Gebr.* van Ted van Lieshout?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 22: Kent u *Glijvlucht* van Anne-Gine Goemans?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 23: Kent u *Het zusje van* van Carlie van Tongeren?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 24: Kent u *Ik zie je tussen de wolken* van Maren Stoffels?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 25: Kent u *Ik* van Margaretha van Andel?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 26: Kent u *Lopen voor je leven* van Els Beerten?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 27: Kent u *Nicolas en de verdwijning van de wereld* van Anne Eekhout?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 28: Kent u *Truth or Dance* van Chinouk Thijssen?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 29: Kent u *Zomerburen* van Rianne Robben?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 30: Kent u *Wij zeggen hier niet halfbroer* van Henk van Straten?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 31: Kent u *Weg* van Jowi Schmitz?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 32: Kent u *Volg me* van Sophie Jansen?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 33: Kent u *Sevenster, De laatste Wachter #1* van Alexandra Penrhyn Lowe?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 34: Kent u *Schuld* van Mel Wallis de Vries?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Vraag 35: Kent u *Overstroomd* van Eva Moraal?

Antwoord:

- * Ik ken het boek niet
- * Ik ken het boek wel, maar ik heb het boek niet gelezen.
- * Ik ken het boek wel en ik heb het boek gelezen.

Bijlage 2: rapportage SPSS-analyse

Titel	Rapportage
<i>54 minuten*</i>	$(\chi^2 (2) = 9.804, p = 0.007)$
<i>Auxiety*</i>	$(\chi^2 (2) = 8.936, p = 0,011)$
<i>Bart</i>	$(\chi^2 (2) = 0.958, p = 0,619)$
<i>Boy 7</i>	$(\chi^2 (2) = 2.476, p = 0,290)$
<i>Confettiregen</i>	$(\chi^2 (2) = 1.587, p = 0,452)$
<i>Dagen van de bluegrassliefde</i>	$(\chi^2 (2) = 3.330, p = 0,189)$
<i>Dagen van gras*</i>	$(\chi^2 (2) = 23.137, p < 0,001)$
<i>De academie</i>	$(\chi^2 (2) = 1.620, p = 0,445)$
<i>De dag die nooit komt</i>	$(\chi^2 (2) = 0.122, p = 0,941)$
<i>De executie</i>	$(\chi^2 (2) = 2.759, p = 0,252)$
<i>De lovebus</i>	$(\chi^2 (2) = 0.580, p = 0,748)$
<i>De negen kamers</i>	$(\chi^2 (2) = 1.342, p = 0,511)$
<i>De verborgen universiteit</i>	$(\chi^2 (2) = 2.343, p = 0,310)$
<i>Er is geen vorm waarin ik pas</i>	$(\chi^2 (2) = 3.935, p = 0,140)$
<i>Er was eens*</i>	$(\chi^2 (2) = 7.293, p = 0,026)$
<i>Gebr.</i>	$(\chi^2 (2) = 3.967, p = 0,138)$
<i>Glijvlucht*</i>	$(\chi^2 (2) = 8.210, p = 0,016)$
<i>Het zusje van</i>	$(\chi^2 (2) = 3.472, p = 0,176)$
<i>Ik zie je tussen de wolken*</i>	$(\chi^2 (2) = 11.230, p = 0,004)$
<i>Ik</i>	$(\chi^2 (2) = 0.843, p = 0,656)$
<i>Lopen voor je leven</i>	$(\chi^2 (2) = 2.283, p = 0,319)$
<i>Nicolas en de verdwijning van de wereld</i>	$(\chi^2 (2) = 3.447, p = 0.178)$
<i>Truth or dance</i>	$(\chi^2 (2) = 5.204, p = 0.074)$

<i>Zomerburen</i>	$(\chi^2 (2) = 3.880, p = 0,144)$
<i>Wij zeggen hier niet halfbroer*</i>	$(\chi^2 (2) = 10,051, p = 0,007)$
<i>Weg</i>	$(\chi^2 (2) = 2.090, p = 0,352)$
<i>Volg me</i>	$(\chi^2 (2) = 1.830, p = 0,401)$
<i>Sevenster</i>	$(\chi^2 (2) = 0.772, p = 0,680)$
<i>Schuld</i>	$(\chi^2 (2) = 4.032, p = 0,133)$
<i>Overstroomd</i>	$(\chi^2 (2) = 0.920, p = 0,631)$

Bijlage 3: gehele lijst met genoemde YA-titels

Bovenbouwdocenten

<i>Dagen van de bluegrassliefde</i> – Edward van de Vendel	<i>De schaduwen van Radovar</i> – Marloes Morshuis
<i>Er is geen vorm waarin ik pas</i> – Erna Sassen (3x)	<i>Borealis</i> – Marloes Morshuis
<i>Confrontaties</i> – Simone Atangana Bekono (2x)	<i>Zonder titel</i> – Erna Sassen (3x)
<i>Allemaal willen we de hemel</i> – Els Beerten (5x)	<i>Elke dag een druppel gif</i> – Wilma Geldof (2x)
<i>Vallen</i> – Anne Provoost (4x)	<i>Slecht</i> – Jan Simon
<i>IJzerkop</i> – Jean-Claude van Rijckeghem	<i>De hemel van Heivisj</i> – Benny Lindelauf (3x)
<i>Hasse Simonsdochter</i> – Thea Beckman	<i>Oliver</i> – Edward van de Vendel
<i>De gelukvinder</i> – Edward van de Vendel & Anoush Elman (3x)	<i>Ze was 16</i> – Marlies Allewijn
<i>Winterijs</i> – Peter van Gestel	<i>Het meisje met de vlechtjes</i> – Wilma Geldof
<i>Kroonsz</i> – Marco Kunst	<i>De tunnel</i> – Anna Woltz
<i>Pizzamaffia</i> – Khalid Boudou (4x)	<i><u>Bunkerdagboek</u></i> – Kevin Brooks
<i>Tegenlicht</i> – Esther Verhoef	<i>Schijnbewegingen</i> – Floortje Zwigtman (2x)
<i>Rosa in New York</i> – Francine Oomen	<i><u>De boekendief</u></i> – Markus Zusak
<i>Sevenster</i> – Alexandra Penrhyn Lowe	<i>Hex</i> – Thomas Olde Heuvelt
<i>Honderd uur nacht</i> – Anna Woltz (2x)	<i>Echo</i> – Thomas Olde Heuvelt
<i>Confettiregen</i> – Splinter Chabot	<i>Orakel</i> – Thomas Olde Heuvelt
<i>De negen kamers</i> – Peter-Paul Rauwerda	<i>De verborgen universiteit</i> – Natalie Koch
<i>Niemand in de stad</i> – Philip Huff	<i>Moordvrienden</i> – Natasza Tardio
<i>Wat wij zagen</i> – Hanna Bervoets	<i>Het is de liefde die we niet begrijpen</i> – Bart Moeyaert
<i>Het gym</i> – Karin Amatmoekrim	<i>De genezing van de krekel</i> – Toon Tellegen
<i>Zwarte zwaan</i> – Gideon Samson	<i>Joe speedboot</i> – Tommy Wieringa
<i>Gebr.</i> – Ted van Lieshout (3x)	<i>Een schitterend gebrek</i> – Arthur Japin
<i>Dagen van gras</i> – Philip Huff	<i>Mama Tandoori</i> – Ernest van der Kwast
<i>Strovuur</i> – Gerwin van der Werf	<i>Glijvlucht</i> – Anne-Gine Goemans
<i>Gips</i> – Anna Woltz	<i>Vlam</i> – Floortje Zwigtman
<i>Bizar</i> – Sjoerd Kuyper	<i>Kelderkind</i> – Kristien Dieltiens
<i>De eliminatie</i> – Daniëlle Bakhuis	<i>De zee zien</i> – Koos Meinderts
<i>In transit</i> – Margaretha van Andel	<i>Soldaten huilen niet</i> – Rindert Kromhout

Onderbouwdocenten

<i>Het verrotte leven van Floortje Bloem</i> – Yvonne Keuls	<i>Wie ik gisteren was</i> – Pamela Sharon
<i>Boy 7</i> – Mirjam Mous (17x)	<i>Wild</i> – Mel Wallis de Vries (2x)
<i>H@ck</i> – Mirjam Mous (5x)	<i>Virus</i> – Mirjam Mous (3x)
<i>2C</i> – Mirjam Mous (5x)	<i>Kruistocht in Spijkerbroek</i> – Thea Beckman (3x)
<i>Overdosis</i> – Helen Vreeswijk	<i>Dit is geen dagboek</i> – Erna Sassen (2x)
<i>Vals</i> – Mel Wallis de Vries (8x)	<i>IJzerkop</i> – Jean-Claude van Rijckeghem (2x)
<i>De executie</i> – Daniëlle Bakhuis	<i><u>De labyrintrenner</u></i> – James Dashner
<i><u>De jongen in de gestreepte pyjama</u></i> – John Boyne	<i>#Selfie</i> – Caja Cazemier
<i>Vermist</i> – Helen Vreeswijk	<i><u>Je moet dansen op mijn graf</u></i> – Aidan Chambers
<i>Thuis draag ik bij me</i> – Cecile Korevaar	<i>54 minuten</i> – Marieke Nijkamp (7x)
<i>Unwritable</i> – Lotte van den Noort	<i>Het meisje met de vlechtjes</i> – Wilma Geldof 4x
<i>Unsinkable</i> – Lotte van den Noort (2x)	<i>Oog om oog</i> – Buddy Tegenbosch (2x)
<i>De tweede stem</i> – Elin Meijnen	<i>Schijnbewegingen</i> – Floortje Zwigtman
<i>Kees de jongen</i> – Theo Thijssen	<i>Ze was 16</i> – Marlies Allewijn
<i>Blauwe dagen</i> – Caja Cazemier	<i>Brief voor de koning</i> – Tonke Dragt
<i>Er is geen vorm waarin ik pas</i> – Erna Sassen 4x	<i>Koning van Katoren</i> – Jan Terlouw (2x)
<i>De tunnel</i> – Anna Woltz (5x)	<i>De gelukvinder</i> – Edward van de Vendel & Anoush Elman (3x)
<i>Frightnight</i> – Daniëlle Bakhuis	<i>Stiefkind</i> – Selma Noort
<i>Gebr.</i> – Ted van Lieshout (5x)	<i>Niemand's meisje</i> – Lydia Rood (2x)
<i>Confettiregen</i> – Splinter Chabot (4x)	<i>Lang zal ze leven</i> – Koos Meinderts
<i>Honderd uur nacht</i> – Anna Woltz (14x)	<i>Mijn nacht met Vedder</i> – Buddy Tegenbosch (3x)

Spijt! – Carry Slee (4x)
Buitenspel – Margje Woodrow
Dance or die – Chinouk Thijssen
Snitch – Margje Woodrow (2x)
Ik geef je de zon – Jandy Nelson
De eliminatie – Daniëlle Bakhuis (2x)
De hemel van Heivisj – Benny Lindelauf (2x)
Allemaal willen we de hemel – Els Beerten (10x)
Latino King – Bibi Dumon Tak (5x)
Alleen met de goden – Alex Boogers
The hate u give – Angie Thomas
Alaska – Anna Woltz (4x)
Pijn – Mel Wallis de Vries
Schuld – Mel Wallis de Vries (3x)
Het zusje van – Carlie van Tongeren (5x)
Match – Buddy Tegenbosch (7x)
Noem geen namen – Astrid Sy
Perenbomen bloeien wit – Gerbrand Bakker (7x)
Dagen van gras – Philip Huff
Niemand in de stad – Philip Huff
Vermoord het verleden – Jonas Boets
Pizzamaffia – Khalid Boudou (4x)
Shock – Mel Wallis de Vries (3x)
Stuk – Judith Visser (2x)
Wraak – Daniëlle Bakhuis
Eerwraak – Helen Vreeswijk (2x)
Fake trip – Margje Woodrow (3x)
Moordgeheim – Natasza Tardio
Escape room – Maren Stoffels (6x)
Als de nacht valt – Marieke Nijkamp
De laatste halte – Wendy Brokers
Lotte Hannah en Emmy. Arnhemse meisjes in de oorlogstijd – Corrine Baard-Post
Truth or dance – Chinouk Thijssen (2x)
De academie – Astrid Boonstoppel
Elke dag een druppel gif – Wilma Geldof (2x)
Dagen van de bluegrassliefde – Edward van de Vendel (2x)
Negen open armen – Benny Lindelauf
Bezoekjaren – Joke van Leeuwen
Ons derde lichaam – Edward van de Vendel
Overstroomd – Eva Moraal
De geur van groen – Pamela Sharon
Je hebt één nieuwe volger – Chinouk Thijssen (2x)
Tegenwoordig heet iedereen sorry – Bart Moeyaert (2x)

Quotum – Marloes Morshuis (2x)
Concept M – Aafke Romeijn
De X of hoe fout een leraar kan zijn – Brigitte van Aken
Examendeal – Margje Woodrow
De belofte van Pisa – Mano Bouzamour
Het meisjesmanifest – Carlie van Tongeren (2x)
Dubbelleven – Chinouk Thijssen
Grondvuur – Mirjam Gielen
Daan en Nadia – Esther Walraven
Lopen voor je leven – Els Beerten
Hashtag – Dirk Bracke
Oorlogswinter – Jan Terlouw
Boris – Jaap ter Haar
Florica – Dirk Bracke
De jongen op de berg – John Boyne
Girl 6 – Mirjam Mous
Zwijgplicht – Helen Vreeswijk
Klem – Mel Wallis de Vries (4x)
Sproetenliefde – Maren Stoffels
Pokerface – Buddy Tegenbosch
Haar naam was Sarah – Tatiana de Rosnay
Een weeffout in onze sterren – John Green (2x)
Saeculum – Ursula Poznanski
Stief – Marion Pauw
Joël – Carry Slee (2x)
Zwarte zwaan – Gideon Samson
Een uur en achttien minuten – Peter Zantingh
Lock Down – Maren Stoffels
Ik kan nog steeds niet vliegen – Anna Woltz
Moordspel – Cis Meijer
Gegijzeld – Chinouk Thijssen (2x)
Als de morgen begint – Laure Diane

Woestijndief – Emmelie Arents
Als de nacht eindigt – Laure Diane
Ivelle – Laure Diane
De verborgen universiteit – Natalie Koch

Sevenster – Alexandra Penrhyn Lowe
Strovvuur – Gerwin van der Werf
Lichaam van licht – Jelmer Soes
Oliver – Edward van de Vendel
De zee zien – Koos Meinderts
Weg – Jowi Schmitz
Zonder titel – Erna Sassen
Waaizin – Mel Wallis de Vries